

[Halfdan Hendriksen.]

hvert spørgsmål om øvrighedsmyndighedens grænser, er tilføjet et stykke, som fremhæver, at påkendelse af dette spørgsmål ved lov kan henlægges til een eller flere forvaltningsdomstole, en ordning, som vi fra vor side hilser med tilfredshed, og som kan få sin store og gunstige betydning for landets borgere. Jeg er glad over den i det andet høje ting foretagne ændring, der går ud på, at forvaltningsdomstolenes kendelser kan indbringes for Højesteret. Naturligvis havde vi foretrukket, at domstolenes adgang til at prøve loves forenelighed med grundlovens bestemmelser udtrykkeligt var fastslået i denne paragraf, men herom kunne der ikke opnås enighed i forfatningskommissionen, og da stillingen i den henseende forbliver, som den er, og da domstolene principielt altid har hævdet at have ret til at påkende spørgsmål om loves grundlovsmæssighed, har vi tiltrådt forslaget i den skikkelse, i hvilken det her foreligger.

Jeg vil dernæst også gerne fremsætte et par ord om forslaget § 76, hvis stk. 2 er i nøje overensstemmelse med den nugældende grundlovs § 82, men hvor der er indført et stk. 1, som lyder: „Til fremme af almenvellet bør det tilstræbes, at enhver arbejdsduelig borger har mulighed for arbejde på vilkår, der betrygger hans tilværelse“. Til dette stk. 1 føjes i overensstemmelse med den nugældende grundlovs § 82 følgende: „Den, der ikke selv kan ernære sig eller sine, og hvis forsørgelse ikke påhviler nogen anden, er berettiget til hjælp af det offentlige, dog mod at underkaste sig de forpligtelser, som loven herom påbyder“.

Der har fra visse sider udenfor rigsdagen været ytret nogen betænkelighed overfor det af mig her citerede stk. 1. Jeg må erkende, at det er mig fuldkommen ufatteligt, at man fra nogen side kan nære betænkelighed overfor denne bestemmelse, der simpelt hen udelukkende går ud på, at det til fremme af almenvellet, hvilket altså vil sige af hensyn til samfundets interesser, bør tilstræbes, at enhver arbejdsduelig borger har mulighed for arbejde. Jeg har virkelig svært ved at forstå, at der kan findes ansvarsbevidste kvinder og mænd, som ikke erkender, at det er en selvfølge, at samfundet gennem sin politik og ved ordningen af de samfundsmæssige problemer må bestræbe sig for at skabe mulighed for arbejde til enhver arbejdsduelig borger på sådanne vil-

kår, at han kan forsørge sig og sine og ikke falder det offentlige til byrde.

En sådan bestemmelse er da også i overensstemmelse med De Forenede Nationers erklæring om menneskerettighederne og andre mellemfolkelige overenskomster og er, det gentager jeg, efter min opfattelse en selvfølge i vore dages Danmark. Måske kan man hævde, at denne bestemmelse er så selvfølgelig, at det er overflødig at nedfælde den i grundloven. Skade, at den står der, kan det ikke, bestemt ikke. Blot for en ordens skyld vil jeg i forbindelse med dette spørgsmål understrege, at der med begrebet „arbejdsduelig“ menes arbejdsduelighed i forhold til den enkelte borgers erhvervsevner.

Spørgsmålet om valgretsaldere skal også ud til folkeafstemning. Her i landet har vi en højere valgretsaldere end i noget andet land, måske med en enkelt undtagelse. Valgretsaldere til landstinget er som bekendt 35 år, til folketinget 25 år, hvilket vil sige, at mange landstingsvælgere første gang kan få lejlighed til at benytte deres valgret, når de er 42—43 år og for folketingets vedkommende 28—29. I England, Canada, New Zealand, Australien, Belgien, Frankrig, Den sydafrikanske Union, USA, Luxembourg og Irland er valgretsaldere 21 år, i Schweiz endda kun 20 år. Og hvad de nordiske lande angår, har Island og Finland 21 års valgretsaldere, Norge og Sverige 23 år. Af europæiske lande er Holland det eneste, der har en højere valgretsaldere, nemlig 25 år, ligesom vi for tiden har det her i Danmark til folketinget, men i Holland er forholdet iøvrigt det, at valgretsaldere fastsættes ved valgloven, men ikke må være under 23 år; for tiden er den som sagt 25 år, men den kan altså ved en almindelig lovbestemmelse nedsættes til 23 år.

Spørgsmålet om valgretsalderens højde her i vort land omtales i forslaget § 29, og vælgerne får ved folkeafstemning lejlighed til at stemme om, hvorvidt man ønsker 21 års eller 23 års valgretsaldere indført her i landet.

Indenfor forfatningskommissionen har der været enighed om, at valgretsaldere fremtidig skal være den samme til rigsdagen som til de kommunale råd og menighedsrådene, og der har yderligere været enighed om, at de, der på folkeafstemningsdagen er fyldt 21 år og iøvrigt opfylder betingelserne for valgret til folketinget, skal have adgang til